

Frans Bukkens beleefde de oorlog in Vlissingen

Verkuil Quakkelaarstraat Vlissingen, 1944, foto ZB beeldbank Zeeland

‘Elk luchtalarm doken we onder de trap’

Dit is het achtste deel van de serie waarin Zeeuwse ooggetuigen ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding verhalen over hun leven tijdens de Tweede Wereldoorlog. Vandaag vertelt Frans Bukkens (1937) over zijn jeugd jaren in Vlissingen: „Bij de bevrijding was alles kapot, daar kun je je geen voorstelling van maken. En de halve stad stond ook nog eens onder water.”

Frans Bukkens wijst naar een plint in de gang. Precies, daar op die plek is er een granaatscherf naar binnen gedrongen.

Hij wil maar zeggen: zo dichtbij kwam het oorlogsgeweld in Vlissingen.

De zwaarst gebombardeerde stad van Nederland. Het is een dubieuze ereplaats. Als de berekeningen kloppen, vielen er tijdens de Tweede wereldoorlog 11.500 geallieerde bommen op Vlissingen. Op 75 dagen, ongetwijfeld de meeste in de twee laatste jaren van de oorlog, werd er gebombardeerd.

Ook in de tegen het centrum aan gelegen Verkuijl Quakkelaarstraat was het oorlogsgeweld een dagelijkse realiteit. Frans woonde daar, op nummer 21, met zijn moeder en zijn jongere broer Gerard. Tegenwoordig woont hij op nummer 22, aan de overkant van de straat. Een standvastige Vlissinger, zeker. De lagere school van Frans stond in de Gallandatsstraat, achter het Stadhuisplein. Hij was zes of zeven jaar. „Ik was op weg naar huis. Opeens klonk het luchtalarm. Ik zag een volwassen man en verwachtte dat hij me zou helpen. Maar hij liep door en liet mij, het kind, staan. Zo'n ervaring, dat kan ik je zeggen, vergeet je nooit.”

Alleen met zijn moeder en broer in de Verkuijl Quakkelaarstraat.

Waar was vader Bukkens? Frans gaat er eens voor zitten.

In Vlissingen noemen ze Frans de Feyenoordman. Supporter, al sinds zijn twaalfde is hij aanhanger van de Rotterdamse voetbalclub. En dat steekt hij niet onder stoelen of banken. Voor het raam hangt een Feyenoordvaantje. Voor de foto zet hij zijn rood-witte supporterspetje op. „Mijn vader was marinier bij de marine. Hij moest wonen waar hij werd geplaatst. Dat is de

---

‘Het bangste moment was toen het plotseling stil werd’

---

reden dat ik in 1937 in Den Helder ben geboren, daar was hij toen gestationeerd. Hij had ook in Rotterdam gezeten. Daar was hij Feyenoordfan geworden. Dat heeft hij op mij overgebracht.”

In 1939 kwam het gezin in Vlissingen te wonen. Daar hadden vader en moeder Bukkens elkaar ook leren kennen. Moeder Bukkens was Duitse, ze heette Margaretha Böning en kwam uit Noordrijn-Westfalen. Ze werkte eerst in het

ziekenhuis in Vlissingen, daarna in hotel Goes op de hoek van het Bellamy-park en de Nieuwendijk. Ze had heimwee en stond op het punt om terug te gaan naar Duitsland. Zo ver kwam het niet. Op de Nieuwendijk kwam ze vader Frans Bukkens tegen. De vonk sloeg over, ze trouwden in 1936.

In 1939 werd vader Bukkens naar West-Indië, naar Suriname uitgezonden. „Pas in augustus 1945 kwam hij terug. Om te kijken of we nog leefden, zo voelde het. Hij arriveerde in een vrachtwagen. Mijn opa en oma waren bij ons in huis. Opoe zat voor het raam. Ze zei: 'Daar stapt een neger uit'. Mijn moeder keek ook en zei: 'Maar dat is uw zoon'. Na zes jaar in de West was vader goed donker gekleurd. Hij was 27 jaar. Mijn broertje Gerard stond bovenaan de trap. 'Is dat je vriendje', vroeg vader aan mij.”

Frans herinnert zich de bijkomende problemen. Of ze zijn hem later verteld. In elk geval, vader Bukkens had tijdens zijn verblijf in Suriname een nieuwe liefde opgedaan en wilde eigenlijk zo snel mogelijk terug. Daarop kwam opa Bukkens in het geweer. Die zei: Luister eens, je bent hier getrouwd, je moet voor je kinderen zorgen. „Dat heeft mijn vader toen gedaan. Niet dat hij veel thuis was. Hij werd steeds uitgezonden.”

Frans kan het klip en klaar zeggen: „Ik heb mijn vader pas leren kennen toen hij op zijn 55ste met pensioen ging. Ik was 37 jaar. Mijn ouders zijn met horten en stoten bij elkaar geble-

Tijdbommen

De uiteindelijke bevrijding van Vlissingen was - op zijn zachtst gezegd - een gebeurtenis om nooit te vergeten. „Het was spannend, er kwamen veel vliegtuigen over. Ik heb het bombardement van de Nollendijk gezien. Ze vlogen van twaalf tot vier uur 's middags. Je zag de bommen vallen. Het waren tijdbommen, die vanaf vier uur begonnen te ontploffen. Het bangste moment was toen het plotseling stil werd. We zijn toen naar het Scheldeterrein gevlucht, waar we met andere Vlissingers in een bunker terecht konden. Daar hebben we een dag of drie gezeten. We kregen scheepsbeschuit te eten. Ik heb de landingsboten gezien, ik zag de tanks door de stad rijden. Het was heftig. De Duitse krijgsgevangenen liepen door de Walstraat. Het waren kinderen van vijftien of zestien jaar of bejaarden van zeventig. Ik had medelijden.”

Terug naar huis was niet mogelijk, de Verkuyl Quakkelaarstraat was zwaar beschadigd. Frans: „Bijna alles was kapot, daar kun je je geen voorstelling van maken. En de halve stad stond ook nog eens onder water. Twee maal per dag kwam er water in onze straat.”

Opeens klinkt er een liedje op de wijs van Lili Marleen. Het mocht niet van zijn vader, maar ze zongen het als ze Duitse krijgsgevangenen aan het werk zagen in de stad: 'Op de weg naar Moskou staat een Duits soldaat / Met bevroren benen en een kogel in het gelaat / Hij staat te beven van de kou en roept / waar blijft de Führer nou die ons bevrijden zou'.

ven. Na de oorlog zijn er nog een zus en een broer geboren. Ik heb mijn vader nooit iets kwalijk genomen. Op latere leeftijd heb ik wel eens tegen hem gezegd dat hij niet zo achter de vrouwen aan moest zitten. Je kunt zeggen dat mijn moeder het met hem heeft uitgehouden. Aan haar jonge leven heeft ze niets gehad, hij was altijd weg.”

De eerste oorlogsherinneringen zijn vaag. Er was sprake van een vlucht naar Westkapelle. Familie die daar woonde weigerde hen een bed. Uiteindelijk konden ze een paar weken bij een ander gezin terecht. Terug in Vlissingen werd het gewone leven opgepakt. Min of meer dan toch. Tante Leen en ome Charles van Dijke werden hun steun en toeverlaat. Ome Charles had een kapperszaak aan het eind van de Walstraat. Er was daar ook een kelder waarin ze bij bombardementen dekking zochten. Thuis in de Verkuijl Quakkelaarstraat was elk luchtalarm het sein om snel onder de trap te gaan zitten, onder matrassen. Die keer dat ze toevallig hun toevlucht namen in het achterkamertje vloog er een granaatscherf binnen precies op de plek waar ze meestal onder de trap schuilden. Frans: „Voorzienigheid, je zou het bijna zeggen.”

Dat zijn moeder een Duitse was, maakte volgens Frans niet veel uit. Een enkele keer viel op school of op straat wel eens het woord 'Moffin'. Dan timmerde hij erop, zo klein als hij was. „Mijn moeder bemoeide zich alleen met haar kinderen en met oom en tante. We mochten op straat spelen, maar wel alleen voor de deur zodat we snel naar binnen konden als het nodig was. We hadden geen radio, geen krant. Moeder had ook nog een handicap: ze was doof. Ik kon goed met haar praten, ze kon liplezen.”

Paspoort

Frans Bukkens

Frans Bukkens, geboren op 7 augustus 1937 in Den Helder. Woonde tijdens de oorlog in de Verkuijl Quakkelaarstraat in Vlissingen. Is 44 jaar getrouwd geweest met Frida Smit uit Amsterdam. Zij is negen jaar geleden overleden. Frans heeft een zoon en een dochter: Anton en Angélique. En twee kleinkinderen: Levina en Cinta.

Frans heeft het eerste jaar van de leerschool van de Schelde doorlopen. Hij is bakker geweest in de President Rooseveltlaan. En nog veel meer: hij heeft bij Philips gewerkt, en op de montageafdeling van de Schelde, hij was beheerder van het militair tehuis in de Hellebardierstraat, runde een café, was kantinebeheerder van de LTS.

